

Dijana Božić

Partnersko mesto Maribor danes

55 let pobratenja mest

Fotografska razstava Freundeskreis Marburg–Maribor

29. 6.–11. 7. 2024

Fotografski cikel Partnersko mesto Maribor danes, ki ga Dijana Božić namenja tudi obeležitvi 55. obletnice pobratenja obeh mest, prinaša svetlobo, letne čase, ljudi, naravo, dogajanje, umetnost, kulturo, zlasti pa čustva našega mesta v marburško Mestno hišo in Marburg. Fotografije so utrinki njenega bivanja, delovanja, sprehodov v raznih urah dneva, od jutranjih in večernih in pogledov, za katere občuti, da jih mora privoščiti tudi objektivu fotoaparata, jih shraniti in prikazati kot svojevrsten avtorski odtis lastnega intimnega dnevnika. Dijana z njim pove marsikaj, ko se od rdečega neba nad reko Dravo ter levim in desnim bregom kot značilnima mariborskima antagonizmoma, ki delita meščanstvo na dve polovici, kot bi bila dva dela možganov, meščanski ali »stari« in delavski ali »novi« ali »kulturni«, ker tam stojijo skoraj vse mariborske, ne samo kulturne, ampak tudi univerzitetne institucije, in »industrijski«, ker je tam seveda bila zgrajena večina tukajšnje industrije.

Slednja je naprej vzpodbudila Maribor, da je postal drugo največje industrijsko mesto v Jugoslaviji in ga nato, v osamosvojeni Sloveniji s propadom industrije sesula v socialno bombo in prestolnico manj razvite vzhodnokezijske regije. Čeprav ima Maribor šest mostov in dve brvi, ki bregova povezujejo, še nismo iznašli naprave ne vozila, ki bi mejo na Dravi izbrisala. Četudi danes to delitev jemljemo bolj za šalo kot za res in jo marsikdo poudari z očitnim sarkazmom na neki ostanek preteklih časov, je res, da je kljub po širšem območju sedanjega mesta ter bližnjih hribih in gričih posutim ostankom naselbin številnih ljudstev, kar jih je prišlo v te kraje, mariborska mestna utrdba nastala na levem bregu, medtem ko so se skozi zgodovino pojavljale tudi takšne skupnosti, ki so mesto želele zavzeti, so ga napadale iz smeri, od koder so prihajale in ga uničevale; uničile pa ga nikoli niso.

Mesto Maribor je od leta 1969 pobrateno z Marburgom. Vse fotografije, ki jih je Dijana Božić izbrala za samostojno razstavo o rodnem Mariboru, so nastale v zadnjih mesecih in prikazujejo različne letne čase, nianse mesta, njegovega vzdušja in različna razpoloženja. Lahko se najdemo na sredini pravljničnega panoramskega kolesa, v zatonu dneva na mostu in brvi ali na zasneženem sprehodu – počutimo se kot zasledovalci vsega lepega, tihega in radostnega. Lahko smo zatopljeni v misli, vpeti v odhode, postavljeni v radost rajanja. Ko nam namigne, da je življenje vse – je pohod z baloni bolnih otrok, je nujen popravek, je svetlikajoč se razgled in tudi droben metež hladu, lahko razstavo beremo kot metaforo za ljudi in mesto – vse smo, sprejmimo se in ne pozabimo, da je treba ujeti odtenke občutij, ki samo tako sestavijo celoto. Resnično in poetično. Dokumentarno in osebno.

Tukaj živi neki »mariborski duh«, kar lahko dojamemo vsaj dvopomensko, duh kot »subjekt« in duh kot »objekt«, duh kot značilnost ali kot vonj mesta, ki ga je pridobival v tisočletni zgodovini, duh ljudi in okolja, pod Pohorjem kot začetkom ali koncem – kot vzamete – Alp na južni in Kozjakom na severni strani reke, ki iz Italije priteče skozi Avstrijo, zahoda po ozki dolini in je glavni vodni energetski vir Slovenije in se na vzhodu razlije po širokem, rodovitnem Dravskem polju ter nadaljuje v Hrvaško, kjer se pri Osijeku izliva v Donavo. Življenju primerna klima in idealna lega na križiščih poti je Maribor prebivalstveno in infrastrukturno dvignila na eno prijaznejših mest, ki naj bi povrhu imelo še največ sončnih dni v državi. Dejstvo je, da smo večinoma bili večnarodno in posledično večkulturno mesto. Enako je bil mednarodni tudi kapital, ki je gradil stanovanja in tovarne, pritegnil ruralne populacije, da so se urbanizirale, pridružile pa so se jim tudi tisti od drugod, ki so se iz raznih razlogov odločile za Maribor in tukaj sobivati, se izobraževati in družiti, delovati in sodelovati pri njegovem razvoju.

Zato vsem mariborskim »znamenitostim« navkljub pravi, da »duh mesta« lahko najde samo vsak sam, ki tukaj živi. Si to, kar nosiš v sebi. In kar v sebi nosi Dijana Božić, je tisto, kar razgaljajo njene fotografije. Ujeti trenutek, zajeti svetlobo je zanjo kot vdih in izdih pa najsi bo v katerem koli letnem času, samotnem pohajkovanju ali družabnem dogajanju, v katerem ni zgolj opazovalka, ampak se s svojim ustvarjalnim dotikom vzpostavi kot akterka, ki ji fotoaparati služi kot pomnilnik emocij, zapisovalec njenih občutij in odsevalec podob, s katerimi odtiskuje lasten, osebni in poseben avtoportret v prostor-času, kot ga vidi danes. Enostavno, to je mesto in slike so njen odsev v njem, njeno ogledalo, ki nam ga z izbranimi deli nastavlja, da bi se lahko soočili sami s sabo in se vprašali, kako ga sami doživljamo in se preživljamo, kar v širokem spektru najrazličnejših svetovnih kriz ni enostavno, še zlasti, ker nekatera destruktivna in krvava dejanja še dodobra pomnimo.

A Dijana se v tem prostoru znajde kot subtilna sledilka raznolikim impulzom, ki sestavljajo njeno estetiko v avtorsko poetiko bodisi v motivih urbane oziroma urbanizirane narave bodisi v socialnem pečatu prebivalcev in prebivalcev, osamljenih ali družabnih, zamišljenih ali nasmejanih, s čimer zariše tudi eksistencialen in eksistenčen zemljevid Maribora. Ker ji je še posebej ljub motiv luči, navsezadnje je svetloba prapočelo in bistvo fotografije, lahko njeno ustvarjanje tudi sinestetično začutimo, ko nam podoba lahko sproži tudi določen vonj in zvok, tisto temperaturo in vzdušje, ki ga prikazuje in hkrati vsemu tistemu, kar avtorica hrani v sebi, da je lahko suverena zunanja opazovalka, ki pozorno beleži naš utrip v mestu, ki velikodušno bdi ob nas in nas dopolnjuje.

Dijana Božić, rojena leta 1988 v Mariboru, je magistra arhitekture in deluje kot arhitektka urbanistka. Ljubezen do različnih vej umetnosti se kaže v njenem delovanju, ko je delala v Slovenskem narodnem gledališču Maribor in nato v Kulturno izobraževalnem društvu KIBLA in v Društvu za sodobno umetnost X-OP ter v Umetnostni galeriji Maribor. Fotografiranje je eno od področij, ki izpostavi njeno natančnost, občutek za prostor in zajem vzdušja, a zažari predvsem z njeno svetlobo. Dijana je kot luč, ki sije nad mestom in je ob kateri koli uri pripravljena osvetliti neki njegov del, neko priliko, neki hip. Luč, ki sveti, kot vidi svet, iz sebe in skozi sebe, predvsem pa v sebi. Ki čuti in občuti, k čemur jo nagovarja notranji instinkt. Ko poveže vse luči, je pričujoč fotografski opus utrinek Maribora kot ene od svetlob pod nebom, ki žarijo kot lahko žari mesto, njegovo prebivalstvo in njegova zvesta in natančna beležnica.

– Peter Tomaž Dobrila

Dijana Božić: Partnersko mesto Maribor danes

Mestna hiša Marburg

Kuratorja: Peter Tomaž Dobrila und Vlasta Drusel

Odprija v soboto, 29. junija 2024, ob 17. uri.

Mestna hiša Marburg, Markt 1, 35037 Marburg, Nemčija

ponedeljek–četrtek 9.00–16.00, petek 9.00–12.30

Organizacija: Freundeskreis Marburg–Maribor

Soorganizacija: Kulturno izobraževalno društvo KIBLA, Društvo za sodobno umetnost X-OP